

30. 10. 2001

ID: 15300

Podjatost

Vyhraněný názor na hodnocení důkazů nelze považovat za poměr k projednávané věci podle § 30 odst. 1 tr. ř.

Vyhraněný názor na hodnocení důkazů nelze považovat za poměr k projednávané věci podle § 30 odst. 1 tr. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.9.2001, p.zn. 4 Tz 196/2001)

Nejvyšší soud České republiky projednal dne 26. září 2001 ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného J. V., proti pravomocnému usnesení Okresního soudu v Teplicích ze dne 20. 3. 2001, sp. zn. 2 T 57/99, a podle § 268 odst. 2 a § 269 odst. 2 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Teplicích ze dne 20. 3. 2001, sp. zn. 2 T 57/99, byl porušen zákon v ustanovení v § 30 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného J. V. Napadené rozhodnutí Nejvyšší soud České republiky v celém rozsahu zrušil.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 9. 6. 1999, sp. zn. 2 T 57/99, byl obviněný J. V. uznán vinným pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst.1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. spáchaným 36 útoky a odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu 5 roků se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou. Zároveň byl uložen trest zákazu pobytu na území okresu Teplice na 4 roky a bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Z podnětu odvolání obviněného Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze 6. 12. 1999, sp. zn. 4 To 792/99, mimo jiné rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Po projednání věci Okresní soud v Teplicích rozsudkem ze dne 18. 7. 2000, sp. zn. 2 T 57/99, uznal obviněného V. vinným pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. spáchaným 35 útoky a odsoudil jej opět k trestu odnětí svobody na 5 roků se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou a zároveň uložil trest zákazu pobytu v okrese T. na 4 roky. Dále rozhodl o náhradě škody.

Z podnětu odvolání obviněného Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 26. 2. 2001, sp. zn. 4 To 634/2000, rozsudek soudu prvního stupně opět zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k novému

projednání a rozhodnutí.

Usnesením Okresního soudu v Teplicích ze dne 20. 3. 2001, sp. zn. 2 T 57/99, které nabylo právní moci dne 10. 4. 2001, bylo podle § 30 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto tak, že předseda senátu JUDr. M. Č. a přísedící A. K. a I. J. jsou vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 2 T 57/99. V odůvodnění usnesení je uvedeno, že v průběhu dokazování si členové senátu podle svého vyjádření na věc vytvořili vyhraněný názor, který by se mohl negativně promítnout do objektivního hodnocení důkazů a v konečném důsledku tak vyvolat pochybnosti o objektivitě soudního rozhodnutí. Vyjádření podjatosti v takovémto případě pak je vyjádřením vnitřních pocitů jak předsedy senátu, tak přísedících, které pak daly najevo své stanovisko i tím, že původní rozhodnutí ve věci by nezměnily, a to i přes případný rozdílný názor na věc, vyjádřený předsedou senátu.

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti České republiky ve lhůtě uvedené v § 272 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného J. V. Vytkl v ní porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 30 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. ř.

Ve stížnosti pro porušení zákona poukázal ministr spravedlnosti České republiky na to, že postup Okresního soudu v Teplicích nemá oporu v platné právní úpravě a je nesprávný. Samotná skutečnost, že senát si v průběhu dokazování na projednávanou trestní věc vytvořil již vyhraněný názor, nemůže jej zbavit povinnosti hodnotit všechny, tedy i nově opatřené důkazy v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, vyjádřenou v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Pokud tedy soud druhého stupně ve svém rozhodnutí vytýká soudu nalézacímu pochybení při hodnocení důkazů, nelze z tohoto vyvozovat závěr o podjatosti soudu, neboť nadřízený soud nemůže mimo jiné soudu prvního stupně nařizovat, k jakým závěrům má po provedení důkazů dospět. Závazný pokyn opatření důkazů nezakládá důvod, pro který by byl senát soudu prvního stupně vyloučen z projednání a rozhodnutí věci. Shora uvedené usnesení tak ve svých důsledcích porušuje platnou zásadu zakotvenou v Listině základních práv a svobod v čl. 38 odst. 1 v tom smyslu, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. K tomu přistupuje i hledisko procesní ekonomie a rychlosti řízení. V případě přidělení věci jinému senátu by totiž bylo nutno celé hlavní líčení opakovat, a to včetně předvolání celé řady svědků.

Závěrem v podané stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti České republiky navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil porušení zákona ve vytykaném směru a dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i správnost řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen mj. soudce a přísedící, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Zákon tedy v uvedeném ustanovení uvádí taxativně pouze tři důvody vyloučení soudce, a to pro poměr k projednávané věci, poměr k daným osobám a konečně poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení.

Z odůvodnění napadeného usnesení o vyloučení soudce a přísedících vyplývá, že všichni spatřují důvody svého vyloučení podle § 30 odst. 1 tr. ř. v tom, že si na věc vytvořili vyhraněný názor, který by se mohl negativně promítnout do objektivního hodnocení důkazů a vyvolat pochybnosti o objektivitě soudního rozhodnutí.

Takovýto postup však podle názoru Nejvyššího soudu není správný. Vyhraněný názor na hodnocení důkazů nelze považovat za poměr k projednávané věci podle § 30 odst. 1 tr. ř., když u ostatních zde uvedených důvodů vyloučení je zřejmé, že na ně vyhraněný názor v hodnocení důkazů jednoznačně nedopadá. Poměr k projednávané věci může spočívat např. v tom, že soudce sám nebo osoba mu blízká byli poškozeni projednávanou trestnou činností nebo byli jejími svědky. Z dikce zákona i z povahy problému tedy vyplývá, že projednávanou věcí nutno rozumět skutek a všechny faktické okolnosti s ním související, přičemž poměr vyloučené osoby k věci musí mít zcela konkrétní podobu, musí mít osobní charakter, aby mohl být dostatečně pádným důvodem podmiňujícím vznik pochybností o schopnosti takové osoby přistupovat k věci a k úkonům jí se dotýkajícím objektivně. Nemůže proto postačovat poměr abstraktního rázu, který se promítá v hodnocení důkazu a z něj vycházejícím přístupem k projednávané věci, protože pak nejde o osobní poměr k věci samé, ale toliko o odlišný názor týkající se hodnocení důkazů. Připuštění tohoto důvodu vyloučení orgánu činného v trestním řízení není možné ani v obecné rovině, protože odlišnost názoru na hodnocení důkazů není v činnosti těchto orgánů ničím výjimečným. Na tuto situaci trestní řád pamatuje, pokud jde o činnost soudů, např. v ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř., kde se výslovně uvádí, že soud, jemuž věc byla vrácena k novému projednání a rozhodnutí, je vázaná právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil. Právním názorem je i názor na otázky procesního práva, tedy i názor na hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. Odvolací soud však nesmí ke způsobu hodnocení důkazů udělovat závazně pokyny, nýbrž může soud I. stupně upozornit, v kterých směrech má být řízení doplněno a čím je třeba se znovu zabývat. Trestní řád tedy přímo předpokládá, aby věc rozhodoval i soudce či přísedící, jehož názor na hodnocení důkazů je odlišný od názoru odvolacího soudu, a to bez ohledu na to, zda se s názorem odvolacího soudu ztotožní. Odvolací soud podle § 262 tr. ř. může též nařídít, aby věc po zrušení byla projednána a rozhodnuta soudem prvního stupně v jiném složení senátu. Také z této skutečnosti je zřejmé, že odlišný názor na hodnocení důkazů jako důvod vyloučení soudce neobstojí.

Z výše podaného je zřejmé, že usnesením Okresního soudu v Teplicích ze dne 20. 3. 2001, sp. zn. 2 T 57/99, byl porušen zákon v ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř., jak podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil Nejvyšší soud. Zákon byl porušen v neprospěch obviněného J. V., neboť byl napadeným rozhodnutím odňat svému zákonnému soudci v rozporu s čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Bylo tak porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

Podle § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud následně zrušil v celém rozsahu napadené usnesení Okresního soudu v Teplicích, přičemž k postupu podle § 270 odst. 1 či § 271 odst. 1 tr. ř. nebylo důvodu.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)